

Pohjois-Suomen hyvinvointia koskevan tiedontuotannon yhteistyöverkoston muistio alueellisesta tiedontuotannosta, kehittämistoiminnasta ja koulutuksesta (Alustava)

10.6.2013

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen ja lainsäädännön uudistamisen yhteydessä ratkaistaan kysymykset sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus- ja kehittämistoiminnan järjestymisestä ja tulevaisuudesta. Sote-kehittämisen uudelleen muotoutuminen ja organisoituminen on alueiden kannalta olennainen kysymys.

Pohjois-Suomen alueellista hyvinvointitietoa tuottavien ja tutkimusta tekevien toimijoiden yhteistyöverkosto päätti tuottaa asiasta tämän muistion, joka voitaisiin luovuttaa selvityshenkilöiden käyttöön. Muistiossa kootaan verkoston näkemys alueellisesta tiedontuotannosta, kehittämistoiminnasta ja koulutuksesta.

Tiedontuotanto nähdään asiana, jonka merkitys kasvaa muutoksen myötä. Palvelurakennetyöryhmän loppuraportissa todetaan, että alueellinen väestön hyvinvointia koskeva tiedontuotanto on eräällä tehtävällä toiminnalla. Lisäksi raportin mukaan tarvitaan eräällä tasoinen kehittämisen tukirakenne, jolle kuuluisi korkeakoulu-yhteistyö. Muistiossa otetaan kantaa miten ammattikorkeakoulut, yliopistot ja muut toimijat olisivat mukana tiedontuotannon rakenteessa ja mikä niiden rooli olisi kokonaisuudessa tai mahdollisesti joissakin tietyissä teemoissa. Toiseksi muistiossa otetaan kantaa mitkä olisivat tietotarpeet, miten tuotetaan tieto kansalaisten kokemuksesta palvelujärjestelmän toimivuudesta – tieto, joka tällä hetkellä puuttuu ja jonka tuottaminen pitäisi saada systemaattiseksi toiminnaksi kun uusi lainsäädäntö tulee voimaan.

Pohjois-Suomen alueellista hyvinvointitietoa tuottavien ja tutkimusta tekevien toimijoiden yhteistyöverkosto järjestäytyi syksyllä 2012. Verkostoon kuuluvat kaikki keskeiset toimijat neljän maakunnan alueelta: kaksi yliopistoa ja viisi ammattikorkeakoulua, viisi sairaanhoitopiiriä, kolme sosiaalialan osaamiskeskusta, Pohjois-Suomen AVI, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (Oulu), suurimmat kaupungit ja sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymät, Pohjois-Suomen Kaste ja Kaste-hankeet, sekä muita toimijoita.

Muistio on tuotettu verkoston työseminaarissa 10.6.2013. Muistion pohjana ovat seuraavien ryhmien tuottamat näkemykset sekä verkoston tekemä kysely hyvinvointia koskevan tiedontuotannon tilanteesta ja toimijoiden intresseistä Pohjois-Suomessa:

- Liite 1. Lapin yliopiston sosiaalityön oppiaine, Rovaniemen ammattikorkeakoulun terveys- ja liikunta-ala ja Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen Lapin toimintayksikkö
- Liite 2. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysala
- Liite 3. Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri, Perusterveydenhuollon yksikkö
- Liite 4. Oulun seudun ammattikorkeakoulu ja Diakonia-ammattikorkeakoulu
- Liite 5. Centria ammattikorkeakoulu, Keski-Pohjanmaan liitto, Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin Perusterveydenhuollon yksikkö, Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän Kokkolan sosiaali- ja terveysalan opisto, Kokkolan kaupungin sosiaali- ja terveys-toimi, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Peruspalveluliikelaitos Jyta, SONet BOTNIA ja Yhteisöklubi Silta
- Liite 6. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
- Liite 7. THL, Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys -yksikkö, Oulu
- Liite 8. Kysely hyvinvointia koskevan tiedontuotannon tilanteesta ja toimijoiden intresseistä Pohjois-Suomessa

Teesit ja johtopäätökset seuraavista:

1. Alueellisen tiedontuotannon kysymykset, tiedon kokoaminen, uuden tiedon tuottaminen
2. Sisällölliset tiedontuotannon painopisteet
3. Koulutustarpeet
4. Organisointi
5. Resurssit

1. Alueellisen tiedontuotannon kysymykset, tiedon kokoaminen, uuden tiedon tuottaminen

Tällä hetkellä toimijat ovat Pohjois-Suomessa tiedontuotannon, tutkimuksen ja kehittämistoiminnan näkökulmasta liian hajallaan ja yksittäisiltä resursseiltaan niukasti varustettuja. Kehittämistoiminnan ja alueellisen tiedontuotannon organisointi ei voi jäädä yksinomaan kuntien ja kuntayhtymien vastuulle. Niiden resurssit ja osaaminen ovat toiminnan luonteesta johtuen riittämättömiä. Sosiaali- ja terveysalan on kehittämisrakenteena ja alueellisen tiedontuotannon järjestämisen kannalta tiivistettävä yhteistoimintaansa. Niin kehittäminen kuin tiedontuotantokin edellyttää tiivistä yhteistyötä opetuksen ja tutkimuksen välillä.

Alueellinen tiedontuotanto tällä hetkellä on puutteellista, pirstaleista ja epäsystemaattista. Uudella laista tietoa tarvitaan asiakaslähtöisten palvelujen kehittämiseksi hyvinvointikertomusten, terveydenhuollon järjestämissuunnitelmien, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien tekemiseen sekä terveyden edistämiseen. Jo tuotetut aineistot ovat alianalysoitu ja riittämättömästi hyödynnetyt. Monien toimijoiden omat voimavarat ovat rajalliset ja puuttuu osaamista.

Alueellisessa tiedontuotannossa tarvitaan laajaa yhteistyötä alueen kuntien, sote-toimijoiden, koulutus- ja kehittämisorganisaatioiden kanssa. Pohjois-Suomen alueellista hyvinvointitietoa tuottavat ja tutkimusta tekevät toimijat haluavat lisätä ja syventää yhteistyötä sekä kirkastaa eri organisaatioiden rooleja alueellisen tiedon tuotannossa.

Tiivistetysti yhteistyöverkosto katsoo, että:

- Tarve yhdistää sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus- ja kehittämistoimintaa on suuri.
- Tutkimuksellista tietoa tarvitaan lisää.
- Yhteistyötä ja resurssien yhdistämistä tarvitaan alueellisen hyvinvointitiedon kokoamisessa, kansalaisten hyvinvoinnin kokemustiedon keruussa sekä yhteisten teemojen ja kohteiden määrittämisessä ja indikaattoreiden yhtenäistämässä.
- Yhteistyötä tarvitaan aluekehityksen, väestön palvelutarpeiden, palvelutarpeisiin vastaamisen ja palvelumuutoksen seuranta- ja ennakoititiedon kokoamisessa.
- Tiedon analysointiin, tulkintaan ja hyödyntämiseen tarvitaan yhteistyötä. Analysoidun tiedon saamisen helpottaminen ja saaminen kaikkien käyttöön yhteistyön kautta on tärkeä asia. Yhteistyössä voitaisiin koettaa kehittää olemassa olevan tiedon yhteistä analyysitapaa, jotta tieto ymmärrettäisiin yhteisellä tavalla ja että se olisi valtakunnallisesti vertailtavissa. Tällä hetkellä eri toimijat ymmärtävät saman tiedon monin eri tavoin.
- Tiedon ja asiantuntemuksen vaihto ja saaminen yhteiseen käyttöön on tärkeää.
- Yhteistyötä tarvitaan resurssien jaon, työnjaon ja päällekkäisyyksien välttämisen näkökulmasta. Kun kokonaisuutta tarkastellaan yhdessä, se myös auttaa toimijoita löytämään oman siivun kokonaisuudesta ja profiloitumaan omiin vahvuuksiin
- On tarpeen määritellä miten eri toimijat ovat mukana rakenteessa ja mikä niiden rooli on tiedontuotannon kokonaisuudessa tai mahdollisesti joissakin tietyissä teemoissa.
- Korkeakoulujen mukana olo rakenteessa on välttämätöntä.
- Alueelliset lähtökohdat ja erityistarpeet tulee riittävästi huomioida kokonaisuudessa.
- Huomioitava Pohjois-Suomessa erityistehtävänä saamenkielisten palveluiden kehittäminen.

Alueiden esitykset ovat rakenteeltaan erilaisia ja logiikaltaan oman toiminnan intresseistä lähteviä. Seurauksena on, että on vaikea tehdä yhteismitallisia johtopäätöksiä. Voisiko kuitenkin muotoilla yhteiset teesit seuraavista asioista:

2. Sisällölliset tiedontuotannon painopisteet

- Alueellinen hyvinvointitutkimus.
- Palvelurakenteeseen ja ihmisten hyvinvointiin liittyvä tutkimus.
- Käytäntölähtöinen kehittäminen.
- Työmenetelmiin ja käytäntöihin liittyvä tutkimus.
- Tiedontuotanto osana kehittämishankkeita
- Opetuksen, tutkimuksen, käytännön ja kehittämisen yhdistäminen.
- Vaikuttavuus, ennakointi.
- Erityiskysymyksenä saamelaisten hyvinvointi.

3. Koulutustarpeet

- Tiedontuotantoon liittyvä osaaminen ja koulutustarpeet.
- Tutkimuksellisen ja metodologisen osaamisen vahvistaminen (erityisesti kvantitatiivinen tutkimus).
- Kuntien perustyöntekijöiden tutkimuksellisten perusvalmiuksien parantaminen.
- Tutkimustiedon hyödyntäminen terveysalalla.
- Pohjois-Suomen alueellinen sote-henkilöstön ennakointi (koulutusalaakohtaiset kehitykset).

4. Organisointi

- Kolme vaihtoehtoa:
  - 1) Nykyinen käytäntö jatkuu (epätodennäköistä).
  - 2) Organisoituminen vastuukunta-periaatteella: hajautuva malli, joka Pohjois-Suomessa tarkoittaisi Kokkolaa, Raahea, Kajaania, Rovaniemeä ja Oulua.
  - 3) Erva-tason sote-kuntayhtymä vahvistettuna korkeakouluilla: toiminnan mukaan sekä keskittyvä (erva) että hajautuva (alueorganisaatioihin perustuva) malli.

5. Resurssit

- Pysyvämpi tutkimuksen ja kehittämisen rakenne ja rahoitus.
- Tutkimusrahoitus: tällä hetkellä ei erillisresurssia; tutkimuksen resurssit liittyvät pitkälti hankkeisiin ja opinnäytteisiin (lyhytjänteistä).
- Evo-rahoitus myös sosiaalialalle.
- Oppilaitosyhteistyö tutkimuksellisenä resurssina.

LIITE 1. LAPIN YLIOPISTON SOSIAALITYÖN OPPIAINE, ROVANIEMEN AMMATTIKORKEAKOULUN TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA JA POHJOIS-SUOMEN SOSIAALIALAN OSAAMISKESKUKSEN LAPIN TOIMINTAYKSIKKÖ

POHJOIS-SUOMEN HYVINVOINTIA KOSKEVAN TIEDONTUOTANNON YHTEISTYÖVERKOSTO

Lapin yliopiston sosiaalityön oppiaine, Rovaniemen ammattikorkeakoulun terveys- ja liikunta-ala ja Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen Lapin toimintayksikkö

	RAMK	YO	POSKE
Rooli tiedon tuottamisessa ja miten tehdään yhteistyötä	<p>LUC:in yhteiset tutkimus- ja kehittämishankkeet (Hyvinvoinnin louhinta, Pohjoisen hyvinvoinnin tietopaikka, IkäEhyt)</p> <p>Soveltava tutkimus, tiedon kerääminen ja tuottaminen</p> <p>Tutkimustiedon käyttöön otto kehittämistyössä</p> <p>Opinnäytetyöt (amk, ymk)</p>	<p>Perustutkimuksen tekeminen</p> <p>LUC:in, Posken ym. yhteistyötahojen kanssa tehtävä soveltava tutkimus</p> <p>Opinnäytetyöt (pro gradut, lisensiaattityöt (sis. ammatilliset lisensiaattityöt), väitöskirjat)</p>	<p>Tutkimus- ja kehittämistarpeiden koordinointi ja välittäminen omalla toiminta alueella</p> <p>Kehittämisen kohteina oleviin ilmiöihin liittyvä tiedon tuottaminen ja vaikuttavuuden arviointi</p> <p>Oman työn tutkiminen ja siihen motivointi (kehittävä työntutkiminen)</p>
Muut tehtävät (Saamelaiskysymys)	<p>Arktinen osaaminen Ihminen ja kylmä</p> <p>Poronhoitajien työhyvinvointi</p> <p>Kaivosalan työhyvinvointi</p>	<p>Saamenkieliset hyvinvointipalveluiden tutkimus</p> <p>-Saamelaisten hyvä elämä ja hyvinvointipalvelut -hanke</p> <p>-Saamen tutkimuksen ohjausryhmä</p>	<p>Erytistehtävänä saamenkielisten palveluiden kehittäminen</p>
Tiedontuotantoon liittyvä osaaminen ja koulutustarpeet	<p>Tutkimuksellisen osaamisen vahvistaminen</p> <p>Tutkimustiedon hyödyntäminen terveysalalla</p>	<p>Metodologisen osaamisen vahvistaminen (erityisesti kvantitatiivinen tutkimus)</p>	<p>Tutkimuksellisen osaamisen vahvistaminen</p> <p>Kuntien perustyöntekijöiden tutkimuksellisten perusvalmiuksien parantaminen</p>
Resurssit	<p>Tutkimuksen resurssit liittyvät pitkälti hankkeisiin)</p> <p>Tarvetta tutkijayliopettajien vakansseihin</p> <p>Julkaisutoimintaan varattu nykyisellään pieni erillisresurssi</p>	<p>Tutkimus osana opetus- henkilökunnan perustehetävää</p> <p>Jatko-opiskelijoiden tekemä tutkimustyö</p> <p>Tutkimukseen ei pysyvää henkilöstöresurssia (tutkimusrahoitus hankesidonnaista ja lyhytjänteistä)</p>	<p>Tutkimukseen ei erillisesurssia (liittyy pitkälti hankkeisiin)</p> <p>Oppilaitosyhteistyön tutkimuksellisenä resurssina</p>
Tarve	<p>Pysyvämpi tutkimuksen ja kehittämisen rakenne ja rahoitus</p>	<p>Pysyvämpi tutkimuksen ja kehittämisen rakenne ja rahoitus</p>	<p>Pysyvämpi tutkimuksen ja kehittämisen rakenne ja rahoitus</p>

	<p>Evo-rahoitus selvitys on menossa: onko mahdollisuutta saada myös hoitotyön tutkimukseen</p> <p>Barents-alueen hyvinvointitutkimus (erityisesti saamelaisten hyvinvointi)</p> <p>Työelämälähtöinen tutkimusavusteinen kehittäminen</p> <p>Vaikuttavuustutkimus</p> <p>Ennakointitutkimus</p> <p>Julkaistuotannon kehittäminen esim. koulutuksen avulla</p>	<p>Evo-rahoitus myös sosiaalialalle</p> <p>Opetuksen, tutkimuksen, käytännön ja kehittämisen yhdistäminen: yliopiston perustehtävän eli tutkimuksen vahvistaminen yhteistyökuvioissa ja tiedontuottamisen responsiivisuuden systematisointi alueen toimijoiden tarpeisiin</p> <p>Lapin erityiskysymysten huomioiminen hyvinvointitiedon tuottamisessa</p>	<p>Palvelurakenteeseen ja ihmisten hyvinvointiin liittyvä tutkimus</p> <p>Työmenetelmiin liittyvä tutkimus</p> <p>Opetuksen, tutkimuksen, käytännön ja kehittämisen yhdistäminen</p>
--	--	---	--

LIITE 2. KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU, SOSIAALI- JA TERVEYSALA

Pohjois-Suomen hyvinvointia koskeva tiedontuotanto

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysala
Martti Ainonen, Sinikka Kähkölä, Airi Paloste ja Leena Viinamäki

1. Oppilaitoksen näkökulmasta

Suomen korkeakoululaitos muodostuu tiede-, taide- ja ammattikorkeakouluista. Ammattikorkeakoulut ovat luonteeltaan pääosin monialaisia ja alueellisia korkeakouluja, joiden toiminnassa korostuu yhteys työelämään. Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on kouluttaa asiantuntijoita työelämän kehittämistehtäviin. Koulutustehtäväänsä lisäksi ammattikorkeakoulut harjoittavat opetusta palvelevaa ja työelämää tukevaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa pyritään edistämään alueen kehittämistyötä yhteistyössä yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen kehittämisen taustalla ovat työelämän nopeat muutokset, kansainvälistyminen, toimintaympäristön teknistyminen sekä yhteiskunnan ja talouden jatkuvat rakennemuutokset. Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen tarkoituksena on antaa niiden suorittaneille riittävä tieto- ja taitopuusta sekä valmiudet erityistä asiantuntemusta vaativissa työelämän kehittämis- ja johtamistehtävissä sekä muissa asiantuntijuutta vaativissa tehtävissä.

Tällä hetkellä Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan opiskelijamäärä on 929 ja aloituspaikkamäärä nuorten koulutuksessa 176 ja aikuiskoulutuksessa 110. Koulutusohjelmia peruskoulutuksessa ovat: Hoitotyön koulutusohjelma (sairaanhoitaja ja terveydenhoitaja), Sosiaalialan koulutusohjelma ja Vanhustyön koulutusohjelma. Lisäksi ovat kansainväliset koulutusohjelmat hoitotyössä ja sosiaalialalla.

Ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa on kaksi koulutusohjelmaa: Sosiaalialan koulutusohjelma: Kansalais- ja aluelähtöinen sosiaalialan käytäntöjen kehittäminen Sekä Terveysalankoulutusohjelma: Terveiden edistämisen koulutusohjelma. Sosiaalialan koulutus on erityisen vahva jo maakunnallisen koulutusvastuunkin puitteissa. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun sosiaalialan ja Lapin yliopiston sosiaalityön yhteistyötä on tiivistetty vuodesta 2010 alkaen lähtökohtana toimijoiden täydentävä työnjako ja profiloituminen. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu antaa Suomen pohjoisinta sosiaalialan amk-opetusta sekä perusopetuksessa että ylemmässä amk-tutkinnossa.

TKI-toimintaan on tänä vuonna osallistunut 29 henkilöä/n. 9 htv ja meneillään olevia hankkeita on lähes 20. Hanketeimintaan ei ole kiinnitetty ulkopuolista työvoimaa vaan kaikki osallistuvat myös toimialan muuhun toimintaan. Näin hankkeissa saatu tieto ja osaaminen on suoraan siirrettävissä esim. opetukseen. Opetus- ja TKI-henkilöstöä sosiaali- ja terveysalalla on 53 , joista tohtoreita on 7. Yliopettajan tehtävissä toimii tohtoreista 5. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalalla on pitkä terveyden ja hyvinvoinnin tutkimusperinne, joka on näkynyt läpileikkaavana kaikessa toiminnassa.

Vuoden 2014 alusta aloittaa Lapin ammattikorkeakoulu, joka entisestään vahvistaa asiantuntijuutta. Lapin ammattikorkeakoulun hyvinvoinnin osaamisalueelta valmistuu jatkossa vuosittain noin 2000 opiskelijaa ja henkilöstön määrä tulee olemaan reilut sata.

Meneillään olevasta ammattikorkeakoulujen rakenteellisesta uudistamisesta huolimatta aloituspaikkamäärät koulutuksen osalta tulleena pysymään ennallaan ja perustuvat koulutustarpeen ennakointiin. Rahoituksen tiukkenemisestä johtuen henkilöstön määrä tulevaisuudessa todennäköisesti vähenee. TKI –toiminnan rahoitus on osin vielä hämärän peitossa mutta aktiivisella toiminnalla ja hyvällä yhteistyöllä alueen toimijoiden kanssa nykytason säilyttäminen lienee mahdollista.

2. Alueen näkökulmasta

Aluekehitystehtävässään ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysala edistää toiminnallaan alansa ammattitaitoisen työvoiman saantia sekä alueen väestön hyvinvoinnin ja hyvinvointipalvelujen kehittymistä. Aluekehitystehtävä toteutuu koulutus- sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa (TKI). Näiden toimintojen kautta tuotetaan alueen tarvitsemää tietoa.

Sosiaali- ja terveysalan toimiala edistää työelämän kehittämiskumppanina aluekehitystehtävässään hyvinvointialan julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyötä ja verkostoitumista. Sen toiminta kiinnittyy tiiviisti alueellisiin kehittämisprosesseihin TKI-toiminnassa. Keskeisimpinä työelämäkumppaneina Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalalle ovat: L-PKS, alueen kunnat, järjestökeskus Majakka. Myös Ruotsin puolelle ulottuvaa yhteistyötä on esim. opiskelijoiden harjoittelujen kautta.

Perustaa alueellista sosiaali- ja terveysalan kehittämistä palvelevalle tietotuotannolle luovat säännölliset Kemi-Tornion seutukunnan ja koko Lapin alueen hyvinvointibarometrit ja -selonteot sekä hyvinvointipalvelujen arvioinnit/arviointitutkimukset sekä laaja julkaisutoiminta.

Sosiaali- ja terveysalan työ- ja hoitokäytäntöjä on kehitetty esimerkiksi eri TKI-hankkeissa ja ylempien ammattikorkeakoulututkintojen opinnäytetöissä. Niissä työelämälähtöisinä kehittämistehtävinä toteutetuilla [opinnäytetöillä](#) on tuettu eri toimijoiden terveys-, hoito- ja hyvinvointipalvelujen käytäntöjen kehittymistä Kemi-Tornion seutukunnassa ja laajemmin Pohjois-Suomen alueella. Näyttöön perustuvaa hoitotyön tutkimusta on jatkettu L-PKS:n aluella samoin kuin toimivien hoitoketjujen kehittämistä. Kasvavana alueena on noussut esille työhyvinvoinnin osaamisen kehittäminen yhteistyössä alueen julkisen ja yksityisen sektorin kanssa mukaanlukien monella alalla toimivat yritykset.

Verkko- ja etäopetuksen sekä uusien oppimisympäristöjen kehittämisen kautta pystytään palvelemaan aluetta paremmin ja monipuolisemmin. Verkko-opetuksen hyödyntäminen on toteutunut erityisesti sosiaalialalla. Simulaatioympäristö ja Onni-hyvinvointiauto tuovat uusia mahdollisuuksia TKI-toimintaan yhdessä alueen kanssa.

3. Tulevaisuus

Tulevaisuudessa koulutusta tarkastellaan entistä enemmän opetuksen ja TKI-toiminnan integroinnin ja alueen yhteistyön näkökulmasta. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysala tukee kuntien lakisääteisiä tehtäviä kuntalaisten hyvinvointikehityksen ennakoinnissa ja edistämässä. Sekä terveydenhuoltolaissa että lakiehdotuksessa uudeksi sosiaalihuoltolaiksi korostuu kuntalaisten hyvinvoinnin säännöllinen ja systemaattinen seuranta.

TKI -toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon opinnäytetöiden, harjoitteluiden ja muun opetuksen, esimerkiksi hyvinvointipysäkki- ja Onni hyvinvointiauton-toiminnan integroitumismahdollisuudet hankkeisiin opintojen eri vaiheissa.

Tiedontuotannon näkökulmasta ammattikorkeakoulun toiminnassa korostuvat monialaisuus ja asiakaslähtöisyys. Kansalaiset, ammattilaiset ja päätöksentekijät ovat tasavertaisina osallistujina kaiken toiminnan kehittämisessä. Uudet tietotuotteet nousevat esille edellyttäen tuotettavan tiedon lukutaidon ja saavutettavuuden lisäämistä, tiedon tuottamista paikallisista olosuhteista ja tiedon soveltamista paikallisiin olosuhteisiin. Tässä toiminnassa ammattikorkeakoulu verkottuu ja tekee yhteistyötä paikallisten, alueellisten, kansallisten sekä kansainvälisten yhteistyökumppaneiden kanssa tuottaen ilmiöille ja asioille myös uudenlaisia tulkinnoita ja merkityksiä alueen ja yhteistyökumppaneiden käyttöön.

Tärkeänä Alueellisena yhteistyökumppanina tulevaisuudessa toimii Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin perusterveydenhuollon yksikkö. Ammattikorkeakoulu tukee osaltaan sen ja kuntien toimintaa tuottamalla tutkittua ja analysoitua tietoa alueensa väestön hyvinvoinnin tilasta ja ennakoiden tulevaisuutta. Kuntien palvelutuotannon laadun kehittämiseen liittyvässä tiedontuotannossa löytyy myös mahdollisuuksia yhteistyöhön.

LIITE 3. LÄNSI-POHJAN SAIRAANHOITOPIIRI, PERUSTERVEYDENHUOLLON YKSIKKÖ

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin Perusterveydenhuollon yksikön näkemys tiedontuotannosta ja sen kehittämistä

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri alueena

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri muodostuu kuudesta kunnasta, joiden yhteenlaskettu väestömäärä oli 64 672 henkeä. Ylitornio muodostaa Pellon kanssa oman Tornionlaakson seutukunnan ja muut kunnat kuuluvat Kemi-Tornion seutukuntaan. Alueen kunnissa oli asukkaita: Torniossa 22489, Kemissä 22262, Keminmaassa 8591, Ylitorniolta 4560, Simossa 3431 ja Tervolassa 3339 henkilöä. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan alueen kuntien asukasluku nousisi v. 2030 mennessä n. 600 asukkaalla. Alueen kunnista asukasmäärä kasvaa lähinnä Torniossa. (Väestörekisterikeskus 31.12.2012.) Vuoden 2011 väestörakenteen mukaisesti alueen kuntien väestöstä keskimäärin 10,7 % on 75 vuotta täyttäneitä. Työikäisen väestön (16 - 64-v) määrä vähenee väestöennusteen mukaan n. 10 % vuoteen 2030 mennessä. Lasten ja nuorten määrä pysyttelee suurin piirtein samalla tasolla vuoteen 2030 ulottuvan ennusteen mukaan. (Sotkanet.)

Perusterveydenhuollon yksikkö

Toukokuussa 2011 voimaan tullessa Terveydenhuoltolaissa nostettiin esiin perusterveydenhuollon vahvistaminen kuvaamatta sen tarkemmin tehtävän sisältöä. Vahvalla perusterveydenhuollolla tarkoitetaan kattavia terveydenhuollon peruspalveluita. Terveydenhuoltolain velvoittamana jokaisessa sairaanhoitopiirissä on oltava perusterveydenhuollon yksikkö (PTH-yksikkö).

Perusterveydenhuollon yksikön ydintehtävänä on toimia linkkinä sosiaalitoimen, erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välillä. PTH -yksikön toimintaa määrittää terveydenhuoltolain ja -asetuksen lisäksi se, mitä yksikön tehtävistä, ohjauksesta ja yhteistyöstä eri toimijoiden kanssa sovitaan terveydenhuollon palvelujen järjestämissuunnitelmassa. Perusterveydenhuollon yksikön keinot toimia perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalitoimen välillä ovat erilaisia riippuen kehitettävästä asiasta. Kaikkiaan yksikkö luo uusia toimintatapoja yhteistyön ja verkostojen kehittämiseen. Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin PTH -yksikön tehtävät:

1. Tukee terveydenhuollon järjestämissuunnitelman laadintaa tuottamalla tarvittavaa tietoa esimerkiksi väestön palvelutarpeista ja palvelutarpeeseen vastaamisen seurannasta.
2. Yhteen sovittaa erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja soveltuvin osin sosiaalitoimintaa.
3. Osallistuu osaltaan henkilöstötarpeen ennakointiin.
4. Koordinoi alueellista sosiaalipäivystystä.
5. Toimii asiantuntijana perusterveydenhuollon tutkimuksen, kehittämisen, hoito- ja palveluketjujen laatimisen ja täydennyskoulutuksen alueellisessa yhteensovittamisessa. Ohjaa, tukee ja koordinoi alueellista kehittämistyötä sekä edistää hyvien toimintamallien jalkauttamista kaikkiin alueen sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköihin.

PTH- yksikön toiminta rahoitetaan kuntien asukasluvun mukaan ja kuntayhtymän hallitus päättää yksikön talousarviosta osana sairaanhoitopiirin kuntayhtymän toiminnan ja talouden suunnittelua. PTH -yksikön toimintaa ohjaavat, seuraavat ja arvioivat peruskuntien, shp:n ja amk:n edustajista nimetty ohjausryhmä sekä sairaanhoitopiirin yhtymähallitus ja -valtuusto. Seuranta toteutetaan sairaanhoitopiirin suunnittelun vuosikellon ja osavuositarkastusten mukaisessa järjestyksessä. Kansallisen tason koordinaattorina perusterveydenhuollon yksiköille toimivat STM ja THL, joiden järjestämiin työkokouksiin ja verkostoihin PTH -yksikkö aktiivisesti osallistuu. Länsi-Pohjan shp:n PTH-yksikössä on kolme päätoimista toimea: ylilääkäri, kehittämisspäällikkö ja sosiaalityöntekijä.

Perusterveydenhuollon vahvistamiseksi tehtävät tulevien vuosien kehittämistoimenpiteet on esitetty järjestämissuunnitelmassa eri palvelujen alueellisissa kehittämistarpeissa. Käynnistettävät hankkeet suunnitellaan yhdessä eri toimijoiden kanssa. Alueellisessa kehittämisenrakenteessa on vielä sovittava: PTH – yksikön / shp:n rooli hankkeiden hallinnoijana sekä ylipäätään hankkeiden omarahoitusten kokoaminen. Henkilöstötarpeen ennakoinnissa, tiedontuotannossa ja kehittämistyössä merkittäviä yhteistyökumppaneita ovat maakunnalliset toimijat, koulutusorganisaatiot sekä sosiaalialan osaamiskeskukset, jotka muodostavat maan kattavan tutki-

mus- ja kehittämistoiminnan verkoston. Erva -alueen muiden perusterveydenhuollon yksiköiden yhteistyö on käynnistynyt yhteisillä työkokouksilla.

Väestön hyvinvointia koskevat tiedon tarpeet ja käyttö

Alueellinen taso:

Tarpeita:

- Alueellisen hyvinvointitiedon kokoaminen ja sen tulkinta, väestön palvelutarpeet ja palvelutarpeisiin vastaaminen
- Indikaattoreiden yhtenäistäminen
- Olemassa olevan tiedon hyödyntäminen käytännön kehittämisessä esim. kouluterveyskyselyt
- Laatutyö ja asiakaspalautejärjestelmistä saatavan tiedon käyttö, kokemustiedon hyödyntäminen
- Ennakointi
- Tiedontuotanto osana kehittämishankkeita

Nykytila:

- Käytännöstä nousevien alueellisten kehittämistarpeiden koonti ja eteenpäin vieminen järjestämissuunnitelmatyön kautta
- Indikaattorityö alussa yhtenäistämisen osalta
- Toimijoiden yhteen saattaminen ja käytäntöjen jakaminen esim. koulutusorganisaatioiden kanssa tehtävä yhteistyö.

Kumppanit:

- Alueellisena yhteistyökumppanina toimii Kemi- Tornion amk ja jatkossa Lapin ammattikorkeakoulu-organisaatio.
- Lisäksi YO, AVI, Lapin Liitto, POSKE

Maakunnallinen taso

Tarpeet:

- Indikaattoreiden yhtenäistäminen vertailun mahdollistamiseksi
- Toimijoiden yhteen saattaminen ja käytäntöjen jakaminen
- Ennakointi
- Tiedon reaaliaikaisuus ja saatavuus
- huomioitava myös sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisen tiedontuotannon kehittäminen, palvelujen muutoksen ennakointi, tulevaisuuden tutkimus ml. skenaariot ja visiot
- Päätöksenteon eri tasoille on saatava tulkittua tietoa

Nykytila:

- Maakunnallisista indikaattoreista sovittu Lapin Liiton Luotsi-hankeessa
- Ennakointitietoa tuottavat maakunnalliset organisaatiot, hajanaisesti

Kumppanit:

- Koulutusorganisaatiot, POSKE, Lapin Liitto, LAVI

Valtakunnallinen taso

Tarpeet:

- Tiedon reaaliaikaisuus ja saatavuus
- Tietojärjestelmistä poimittava tieto, sovittava esim. millaista tietoa poimitaan esim. potilastietojärjestelmistä, sosiaalitoimesta
- Vaikuttaminen valtakunnalliseen tiedontuotantoon yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisen tiedontuotannon kehittäminen huomioitava

Nykytila:

- Kansallisista tietovarannoista tieto saadaan käyttöön liian suurella viiveellä

Kumppanit:

- Kansalliset toimijat

Yhteistyöverkostossa on kehitettävä

- Käytäntötutkimusta
- Tiedon reaaliaikaisuutta ja saatavuutta, tietojärjestelmistä poimittava tieto
- Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistä tiedontuotantoa
- Rakenteista sopimista siten, että jokaiselle toimijalle löytyy looginen paikka

Tiedontuotannon kehittämisessä huomioitava

- Alueelliset lähtökohdat ja erityispiirteet tulee saada painotuksiin näkyviin
- Palvelujen muutoksen ennakointi, tulevaisuuden tutkimus ml. skenaariot ja visiot
- Päätöksenteon eri tasoille on saatava tulkittua tietoa

PTH-yksiön rooli tiedontuotannossa

- Ei varsinaisesti tiedontuottajana vaan paremminkin tulkitsijana ja välittäjänä, tiedon käyttäjänä
- Painopisteiden määrittelytyössä mukana > kentän näkemykset ja tarpeet esille
- Alueellisen strategiatyön ja tutkimuksen yhteensovittaminen (seuranta ja arviointi)
- Yksikkö on jatkuvasti yhteydessä kuntien sosiaali- ja terveystoimeen ja esh:n toimijoihin sekä ylläpitää erilaisia johtajien, asiantuntijoiden ja yhdyshenkilöiden verkostoja. PTH- yksikön toimii tiiviissä vuorovaikutuksessa muiden OYS - erityisvastuualueen perusterveydenhuollon yksiköiden kanssa. Näköalapaikaltaan se on yhteistyön edistäjä ja alueellinen koordinaattori.

LIITE 5. OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULU JA DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Muistioon Oulun seudun ammattikorkeakoulun ja Diakonia-ammattikorkeakoulun osuus

Ammattikorkeakoulut ovat osa suomalaista korkeakoulujärjestelmää (Ammattikorkeakoululaki 351/2003). Vielä vähän aikaa voimassa olevan lain mukaan ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön ammatillista kasvua ja harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä sekä taiteellista toimintaa. Tehtäviään hoitaessaan ammattikorkeakoulujen tulee edistää elinikäistä oppimista. (24.7.2009/564).

Opetus- ja kulttuuriministeriö on linjannut korkeakoululaitoksen yhteiset tavoitteet vuosiksi 2013 – 2016. Tämän linjauksen tavoitteen mukaan, suomalainen korkeakoululaitos on vuonna 2020 nykyistä laadukkaampi, kansainvälisempi, vaikuttavampi ja tehokkaampi. Korkeakoulujen toiminnassa korostuvat sivistystehtävä, yhteiskuntavastuu ja kestävän kehityksen periaatteet sekä eettinen toimintatapa. Suomalaiset yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat eurooppalaisen korkeakoulu- ja tutkimusalueen keskeisiä toimijoita. Korkeakoululaitos muodostuu kansainvälisesti korkeatasoisista omille vahvuusalueilleen profiloituneista yliopistoista ja ammattikorkeakouluista. Korkeakoulut vastaavat monipuolisesti yhteiskunnan, kulttuurin ja työelämän tarpeisiin. Yliopistot vastaavat tieteellisestä ja taiteellisesta tutkimuksesta ja siihen perustuvasta opetuksesta. Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on työelämäläheinen opetus ja aluevaikuttaminen sekä näitä tukeva tutkimus- ja kehittämistoiminta. Koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoiminta muodostavat kokonaisuuden, jonka osat täydentävät toisiaan ja toimivat tiiviissä yhteistyössä. Korkeakoulut edistävät toiminnallaan elinikäistä oppimista, yhteiskunnan ja talouden uudistumista sekä yrittäjyyttä ja tutkimustulosten laajaa hyödyntämistä. Ammattikorkeakoulun tutkimus, kehittämis- ja innovaatiotoiminta (TKI -toiminta) tulee riittävästi erota yliopistoissa tehtävästä TKI -toiminnasta, jolloin ammattikorkeakoulujen ja yliopiston TKI -toiminta tukee ja vahvistaa toisiaan.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tavoitteena on rakentaa koulutuksesta kokonaisuuksia, jotka edistävät opintojen etenemistä ja lisäävät opiskelijan mahdollisuuksia hyödyntää eri alojen opetusta. Korkeakoulut kehittävät ohjausprosesseja ja opiskelijapalveluita, aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista sekä luovat kannusteita niin, että opetusjärjestelyt ja -sisällöt tukevat tutkintojen suorittamista ja sitouttavat opiskelijat opintoihin. Ammattikorkeakoulut tukevat alueiden elinvoimaisuutta kehittämällä erityisesti kysyntä- ja käyttäjälähtöistä innovaatiotoimintaa sekä osallistuvat hyvinvointipalveluiden kehittämiseen. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut vahvistavat yhteistyötä eri toimijoiden kanssa uuden tiedon kehittäjinä ja tuottajina. Yhteiset tutkimushankkeet ja -infrastruktuurit luovat uudenlaisia kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia perustutkimuksen ja soveltavan tutkimuksen sekä yritysten tutkimus- ja kehitystoiminnan välille.

Oulun seudun ammattikorkeakoulussa ja Diakonia-ammattikorkeakoulussa kehitetään määrätietoisesti opetusta monimuotoiseksi ja työelämälähtöiseksi. Lisäksi kehitetään uudenlaisia, innovatiivisia oppimisympäristöjä oppimisen edistämiseksi ja osaamisen vahvistamiseksi.

Oulun seudun ammattikorkeakoulu (OAMK) on monialainen ja alueellinen vahva vaikuttaja. Diakonia-ammattikorkeakoulu (DIAK) on valtakunnallinen ammattikorkeakoulu, jolla on valtakunnallista koulutusta ja työelämäpalveluita. Molempien ammattikorkeakoulujen toiminnassa korostuu työelämäyhteydessä toteutettava opetus ja tutkimus, kehittäminen ja innovaatiotoiminta. (Ammattikorkeakoululaki 351/2003, Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 352/2003).

TKI -toiminta on ammattikorkeakoulun toimintaa ohjaava juonne, jonka vaikutukset näkyvät opiskelijoiden ja opettajien toiminnan suunnittelussa koko ammattikorkeakoulun tasolla. Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on toimia tiedon tuottajina ja mahdollistajina, ideoiden, osaamisen ja innovaatioiden lähteinä, siirtäjinä ja käytäntöön soveltamisen tukijoina (Marttila ym. 2004). TKI -toimintaa luonnehtii nimenomaan sen sisällöllinen monimerkityksellisyys. Keskiössä ovat työelämä ja sen kehittäminen sekä ammatillinen asiantuntijuus. (Kotila 2005.)

Oulun seudun ammattikorkeakoulu (Oamk) ja Diakonia-ammattikorkeakoulu (Diak) ovat viime vuosina profiloituneet myös hyvinvointitiedon tuottajaorganisaatioina, erityisesti kansalaisten hyvinvointia kuvaavan kokemustiedon tuottajina. Sekä Oamk että Diak ovat mukana valtakunnallisessa, ammattikorkeakouluverkoston Sohvi-hankkeessa, jonka päätavoitteena on hyvinvoinnista kertovan kokemustiedon ja hyvinvointia tuottavien alojen yhteistyön hyödyntäminen uusien palvelukokonaisuuksien ja työntekijöiden osaamisen kehittämisessä. Osatavoitteina ovat: 1) Aiempaa monipuolisemman hyvinvointikäsitteen ja hyvinvointitiedon määrittely ja eri alojen yhteistyön ja kokemustiedon huomioiminen entistä paremmin hyvinvointikäsitteen jäsentämisessä 2) Kokemustiedon keruu eri kansalais- ja asiakasryhmiltä moniulotteiseen hyvinvointikäsitteeseen perustuen 3) Suunnitelmien tekeminen innovatiivisista palvelukokonaisuuksista (sosiaali-, terveys-, kulttuuri- ja liikunta-alojen yhteistyönä) eri kohderyhmille 4) Suunnitelmien tekeminen hyvinvointia tuottavien alojen (sosiaali-, terveys-, kulttuuri- ja liikunta) työntekijöiden osaamisen kehittämisestä. Tavoitteena on kehittää työntekijöiden osaamista erityisesti kansalais- ja asiakasryhmien kokemustiedon ja eri alojen yhteistyön hyödyntämisessä ja 5) Hyvinvointitietoa tuottavien toimijoiden työnjaon määrittely niin, että se palvelee mahdollisimman tehokkaasti hyvinvointipalveluiden tuottajien tarpeita palveluiden kehittämisessä.

Alueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tueksi tarvitaan kokemustietoa kansalaisten hyvinvoinnista. Sosiaali-, terveys-, liikunta- ja kulttuurialat voivat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa tuottaa ja turvata hyvinvointia asiakaslähtöisillä toimintatavoilla. Myös henkilöstön osaamisen kehittämisessä tulee huomioida kokemustiedon ja eri alojen yhteistyön hyödyntäminen. Uudenlainen vuorovaikutus ja toimintatavat toimi- ja hallinnonalojen välillä sekä aiempaa monipuolisemman hyvinvointitiedon tuottaminen edustavat prosessina sosiaalista innovatiivisuutta ja tuottavat sosiaalista innovatiivisuutta. Oamkin ja Diakin hankkeissa korostuu sekä kokemuksellisen hyvinvointitiedon tuottaminen että palvelujen käyttäjälähtöinen kehittäminen. Siten ammattikorkeakoulut ovat TKI -toiminnassa lähteneet systemaattisesti ja määrätietoisesti toteuttamaan OKM:n linjaamia tavoitteita ammattikorkeakouluille.

Meneillään oleva hallitusohjelmaan kirjattu ammattikorkeakoulu-uudistus etenee kaksivaiheisesti. Ensimmäisessä vaiheessa uudistetaan laki ja toimitilvat. Uuden ammattikorkeakoululainsäädännön on määrä tulla voimaan vuoden 2014 alussa. Nykyiset toimitilvat lakkaavat, ja ylläpitäjät hakevat uusia toimitilvia syksyllä 2013. Toisessa vaiheessa kaikista ammattikorkeakouluista muodostetaan itsenäisiä oikeushenkilöitä eli käytännössä osakeyhtiöitä. Toimitilvassa määrätään jatkossa myös siitä, mitä tutkintoja ja tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulu antaa. Koulutusvastuu tarkoittaa sitä, että ammattikorkeakoululla on velvollisuus järjestää koulutusta niihin ammattikorkeakoulututkintoihin ja tutkintonimikkeisiin, jotka luetellaan toimitilvassa.

Ammattikorkeakoulujen rahoitus muuttuu kokonaan valtionrahoitukseksi. Rahoitusperustan muutos on kytetty valtionosuusjärjestelmän uudistukseen, joka on suunniteltu toteutettavaksi vuonna 2015. Rahoitus perustuu vain ja ainoastaan tuloksellisuuteen. Huolena on, että uusi rahoitusmalli ei ota huomioon laatua, ja toimintaa mitataan tehokkuuden kautta tulostilvauksella. Myös OAJ:n huolena on alueellisen ammattikorkeakoulu-toiminnan jatkuminen, sen rooli ja asema (OAJ:n kannanotto 22.2.2013). Tulevilla leikkauksilla voi olla vaikutuksia ammattikorkeakoulujen mahdollisuuksiin tuottaa nykyisiä koulutuksia alueelle ja Pohjois-Suomeen.

Ammattikorkeakoulut eivät saa tällä hetkellä perusrahoitusta TKI -toimintaan. Tulevassa osakeyhtiömallissa ammattikorkeakoulujen TKI -toiminnan toteuttaminen näyttää tulevan rahoitusmallin mukaan tapahtuvan lähes ulkopuolisen rahoituksen varassa. Tuloksellista ja aidosti aluetta kehittävää toimintaa ei voida tehdä ilman riittäviä resursseja. TKI -toiminnan rahoituksen lisääminen esim. erityisvaltionavustusten avulla on perusteltua, koska sitä kautta ammattikorkeakoulut voivat palvella monipuolisesti ja käytännönläheisesti työelämää sekä kohottaa omaa asiantuntijuuttaan ja osaamistaan. Opetuksen kehittämiseen liittyen on todettava, että ammattikorkeakoulujen oma TKI -toiminta on edellytys opetuksen sisällölliseen ja menetelmälliseen kehittymiseen.

Oulussa 22.4.2013

Kirsi Koivunen, TKI -päällikkö
Hannu Pietiläinen, osaston johtaja

Päivi Vuokila-Oikonen, yliopettaja
Lea Rättyä, aluekoordinaattori

Oulun seudun ammattikorkeakoulu

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Lähteet:

Ammattikorkeakoululaki (351/2003) ja Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (352/2003) ja http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/lait_ ja_saaedokset/

Kotila, H. 2005. Tutkimus- ja kehitystoiminnan haasteet ammattikorkeakoulussa. Teoksessa H. Kotila & A. Mutanen (toim.) Tutkiva ja kehittävä ammattikorkeakoulu. Helsinki: Edita.

Marttila, L., Kautonen, M., Niemonen, H. & von Bell, K. 2004. Ammattikorkeakoulujen TK-toiminta: TK-yksiköt koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämistyön rajapinnassa. Tampere: Tampereen yliopisto, Työelämän tutkimuskeskus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2012. Korkeakoululaitoksen yhteiset tavoitteet. Sopimuskausi 2012. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Tapahtumakalenteri/2012/03/Kk_johdon_seminaari/Korkeakoulujen_yhteiset_tavoitteetx1x.pdf

OAJ, 22.2.2013. Amk-lain ja rahoitusperusteiden muuttaminen tuli eduskuntaan: http://www.oaj.fi/OAJ/faces/oracle/webcenter/portalapp/pages/internet/FI/media/news.jspx?dDocName=3182848e-c936-46b9-b591-d05e4&_afLoop=3868126423742312&_afWindowMode=0&_afWindowId=kh08y5e6s_94#%40%3F_afWindowId%3Dkh08y5e6s_94%26_afLoop%3D3868126423742312%26dDocName%3D3182848e-c936-46b9-b591-d05e4%26_afWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3Dkh08y5e6s_190

SOHVI-hanke. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/sosiaalialanamkverkosto/SOHVI/>

LIITE 4. CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU, KESKI-POHJANMAAN LIITTO, KESKI-POHJANMAAN SAIRAANHOITOPUIRI, KESKI-POHJANMAAN SAIRAANHOITOPUIRIN PERUSTERVEYDENHUOLLON YKSIKKÖ, KESKI-POHJANMAAN KOULUTUSYHTYMÄN KOKKOLAN SOSIAALI- JA TERVEYSALAN OPISTO, KOKKOLAN KAUPUNGIN SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI, KOKKOLAN YLIOPISTOKESKUS CHYDENIUS, PERUSPALVELULIIKELAITOS JYTA, SONET BOTNIA JA YHTEISÖKLUBI SILTA

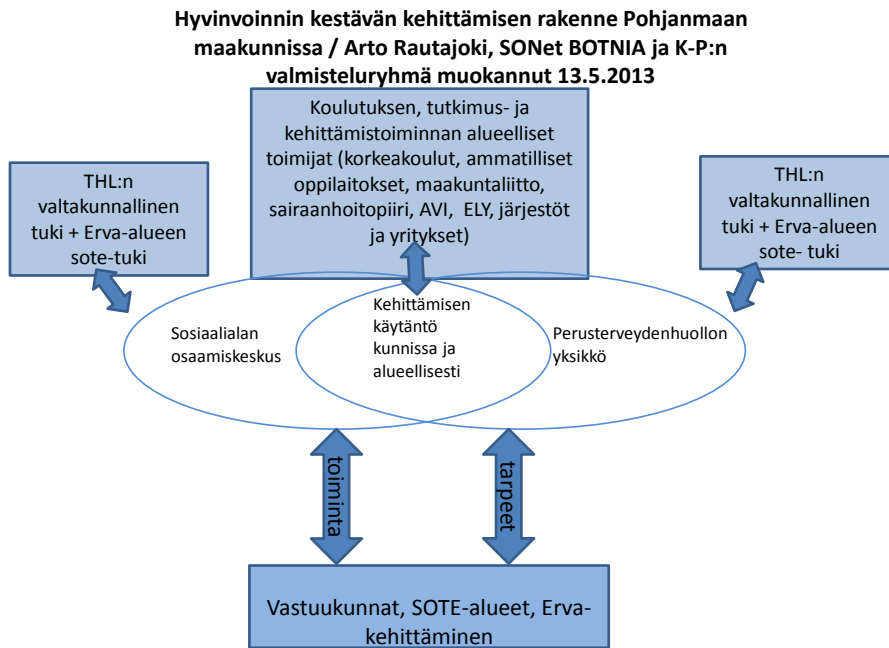
Muistio / Keski-Pohjanmaan valmisteluryhmä

Keski-Pohjanmaa maakuntana on tunnettu yhteisöllisyydestään ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden tekemästä tiivistä yhteistyöstä. Yhteistyötä tukee osaltaan myös vahva kolmas sektori sekä keskiöön nousseet osallisuutta edistävät käytännöt. Alueellamme mielletään hyvinvoinnin edistäminen laaja-alaisesti, ja hyvinvointia edistäviin palveluihin luetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen lisäksi myös kulttuuri- ja liikunta-palvelut sekä järjestöjen toiminta. Edellä mainitut toimijat ovat laatineet yhteistyössä Keski-Pohjanmaan hyvinvointistrategia 2015 ja sen toteuttamisohjelman. Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisessä ovat hyvinvointi-strategian mukaisesti keskeisiä periaatteita kansalaislähtöisyys, yhteisöllisyys, paikallisuus ja ennaltaehkäisy. Maakunnan keskeiset hyvinvointialan toimijat ovat vuonna 2011 maakunnallisella hyvinvointisopimuksella sitoutuneet edistämään alueen asukkaiden hyvinvointia yhteistyössä. Sosiaali- ja terveysalan toimijat tekevät hyvää yhteistyötä esimerkiksi kulttuurin ja liikunnan toimijoiden kanssa (mm. Centria ammattikorkeakoulun Kokkola-Pietarsaaren yksikkö (sote), järjestöt, Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän konservatorio, Keski-Pohjanmaan Liikunta ry).

Keski-Pohjanmaalla maakunnan keskeiset sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat laativat parhaillaan terveydenhuollon järjestämissuunnitelmaa tiiviissä yhteistyössä. Alueella on käyty keskustelua terveydenhuollon järjestämissuunnitelman kehittämisestä ja laajentamisesta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiseksi järjestämissuunnitelmaksi. Valtakunnallisesti pidetään selviönä, että jatkossa menään eheään, integroituneeseen sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteeseen. Järjestämissuunnitelma on hyvä laatia niin, että se mahdollistaa tarvittaessa myös sosiaali- ja terveydenhuollon alueellisen kehittämisyksikön toiminnan.

Keski-Pohjanmaalla on todettu, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteistyössä kehittäminen sekä palvelujen yhteensovittaminen ovat kaiken perusta. Vahvistamalla perustason sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja vähennetään yhteiskunnallista eriarvoisuutta, lisätään palvelujen kustannusvaikuttavuutta, huolehditaan asiakaslähtöisesti sosiaali- ja terveydenhuollon horisontaalisesta integraatiosta sekä vahvistetaan yhteistä kehittämistä yli sektori- ja organisaatorajojen. Todennäköisintä on, että Keski-Pohjanmaalla tulee jatkossa olemaan yksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimija, jonka hallintamallista päätetään myöhemmin poliittisesti. Vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluja kehitetään rinnakkain tiiviissä yhteydessä, on tarpeen painottaa myös sosiaalihuollon erityispalvelujen kehittämisen merkitystä. Lisäksi erikoissairaanhoidon toiminnan nivoutuminen tukemaan sosiaali- ja terveydenhuollon perustason palveluja on olennaista integroidun palvelujärjestelmän kehittämisessä. Myös toimivat yhteydet muihin kuntapalveluihin on turvattava.

Keski-Pohjanmaalla voisi olla jatkossa yhteinen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisyksikkö, joka organisoi-tuisi ensisijaisesti maakunnan kuntien peruspalvelujen yhteyteen. Maakuntamme on pieni ja tämänhetkiset resurssit rajalliset, mutta meillä on toisaalta olemassa jo kaikki tarvittavat edellytykset ja toimijat kehittämis-yksikölle. Nämä voimavarat tulee vain yhdistää ja sopia toiminnan rakenteesta. Tähän kehittämis-yksikköön voisi kytkeytyä maakunnan kuntien, yliopistojen (Jyväskylän yliopisto ja Oulun yliopisto Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen kautta), sosiaali- ja terveydenhuollon alalla toimivien korkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitos-ten, Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus SONet BOTNIAN, perusterveydenhuollon yksi-kön, Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin, Keski-Pohjanmaan liiton sekä järjestöjen ja yritysten tutkimus- ja kehittämisosaamista. Tästä rakenteesta käsin voidaan tehdä vahvaa yhteistyötä esimerkiksi Erva- ja Kaste-alueen sekä THL:n suuntaan. Yliopistokeskus mahdollistaa tiiviin yhteistyön niin sosiaalityön valtakunnalliseen yliopistoverkosto SosNetiin kuin alan kansainväliseen tutkimukseen.

Keski-Pohjanmaalla on osaamista ja toimijoita maakunnalliseen sosiaalihuollon kehittämiseen, mutta siihen tarvitaan nykyistä paremmat taloudelliset resurssit. Sosiaalihuollon tutkimus- ja kehittämisrahoitus tulee turvata samantyyppisesti kuin terveydenhuollossa on evo-rahoitus tai muulla sosiaalihuollon omalla tutkimus-, koulutus- ja kehittämistoiminnan turvaavalla rahoituksella. Parhailaan on valmistelussa myös evo-rahoituksen valmistelu koulutukseen ja sillä on merkitystä esimerkiksi sosiaalityön erikoistumiskoulutuksen jatkoa ajatellen. Sosiaali- ja terveydenhuolto ovat keskeisiä ja tasavertaisia toimijoita maakunnassamme.

Maakunnassamme toimii jo sosiaalialan opetus- ja tutkimuslinikka Sosklinikka (www.chydenius.fi/esittely/yksikot/yhteiskuntatieteet/sosiaalityo/sosklinikka). Sitä on kehitetty Nuppu-hankkeen toiminnan puitteissa, mutta vielä sen rakenne ja toiminta eivät ole juurtunut kiinteäksi osaksi sosiaalialan arkea. Opetus- ja tutkimuslinikan rakenne voisi olla pohjana myös alueelliselle sote-alan kehittämisyksikölle. Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksella on jo nyt "Sopimus yhteistyöstä koskien sosiaalityön opetusta, tutkimusta ja kehittämistoimintaa Pohjanmaalla" 12 eri rahoittajatahon kanssa. Sopimus mahdollistaa jo sellaisenaan sosiaalihuollon alueellisen opetus-, tutkimus ja kehittämisyksikön toiminnan Keski-Pohjanmaalla. Tästä mahdollisuudesta myös Pietarsaaren alue on ollut alustavasti kiinnostunut.

Sosiaalialan osaamiskeskus SONet BOTNIA:n tutkimus- ja kehittämistoiminta kattaa Keski-Pohjanmaan alueen ja muut pohjalaismaakunnat. SONet BOTNIA toimii laajassa verkostoyhteistyössä kolmen pohjalaismaakunnan alueella olevien kuntien, maakuntaliittojen, sairaanhoitopiirien, korkeakoulujen, ammatillisten oppilaitosten, yritysten, järjestöjen ja perusterveydenhuollon yksiköiden kanssa. Yhteistyö Pohjois-Suomen suuntaan voi organisoiua jatkossakin tästä rakenteesta käsin. Yhteistyön tiivistäminen kuntayhteydessä toimivan SONet BOTNIA:n ja perusterveydenhuollon yksikön kanssa vahvistaisi opetus- ja tutkimuslinikan integroitumista kuntien kehittämistyön tueksi (vrt. sosiaalialan osaamiskeskuksen lakisääteiset tehtävät).

Keski-Pohjanmaa on kaksikielinen maakunta ja tällä on vaikutuksia alueemme sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioiden toimintaan ja kehittämiseen. Koulutusorganisaatioissa on koulutustarjontaa molemmilla kotimaisilla kielillä ja opiskelijoista osa on kaksikielisiä tai suomen- tai ruotsinkielisiä. Myös kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa tämä on huomioitava. Alueen asukkaille on tarjottava tasavertaiset mahdollisuudet asioida ja opiskella omalla äidinkielellään. Esimerkiksi Centria ammattikorkeakoululla on opetusta Keski-Pohjanmaan lisäksi myös Pietarsaareissa, ja Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän Kokkolan sosiaali- ja terveysalan opistossa on kaksikielisiä koulutusryhmiä. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius toimii yhteistyössä myös Pohjanmaan maakunnan suuntaan, ja lisäksi SONet BOTNIA toimii kahden kaksikielisen maakunnan alueella ja hoitaa vastuullaan olevaa lakisääteistä Pohjoismaista erityistehtävää.

Kehittämisen, tutkimuksen, opetuksen ja palvelujen yhteistyö pohjautuu tietoon. Työvoima- ja koulutustarpeiden (osaamistarpeiden) ennakoinnin kehittäminen vaatii sosiaalialan osaamiskeskuksen, perusterveydenhuol-

lon yksikön, sairaanhoitopiirin, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten, kuntien, maakuntaliiton, Ely-keskuksen, järjestöjen ja yritysten tavoitteellista yhteistyötä. Työvoimatarpeen kasvu vaikuttaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon osaamisvaatimuksiin, jolloin on tärkeää huolehtia ammatillisen peruskoulutuksen ja täydennyskoulutuksen työelämävastaavuudesta ja siitä, miten koulutus vastaa laajeneviin ja muuttuviin osaamisvaatimuksiin. Keski-Pohjanmaalla keskeiset sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat ovat tehneet yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon osaamistarpeiden ennakoinniseksi mm. laatimalla vuonna 2011 Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveysalan osaamistarveselvityksen. Selvityksen tuloksena on onnistuttu tilapäisesti lisäämään sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuspaikkoja. Yhteistyössä päivitetty osaamistarveselvitys valmistuu toukokuussa 2013. Erva voi hyvin koordinoida osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakoitua paikallisten ja alueellisten toimijoiden selvitystyön perusteella.

Kiihtyvä eläköityminen ja osaavien sosiaali- terveydenhuollon ammattilaisten rekrytoiminen vaikeutuu koko ajan. Rekrytoinnin haasteisiin vastaaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä maakuntamme toimijoilta. Parhailaan Keski-Pohjanmaalla onkin käynnissä Soterekry -hanke, jonka pää tavoitteena on sosiaali- ja terveysalan toimijoiden rekrytointi- ja tutortyön kehittäminen sekä uusien toimintamallien löytäminen. Sosiaali- ja terveydenhuollon on kilpailtava pienenevien ikäluokkien hakeutumisesta ammatilliseen koulutukseen. Kehittämällä koulutusta ja rekrytointia yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa lisäämään sosiaali- ja terveysalan vetovoimaisuutta. Ajankohtaisena koulutuksen haasteena on myös moniammatillisuuden tukeminen.

Keski-Pohjanmaalla sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat edistävät hyvinvointia yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa sekä osallistuvat hyvinvointia tukevien pysyvien rakenteiden tekemiseen ja kehittämiseen. Tavoitteenamme on tukea edellä kuvatusta tutkimus- ja kehittämisrakenteesta keskipohjalaisten hyvinvoinnin kehittymistä, johtaa muutoksia, palvelujen kehittämistä ja päätöksentekoa jatkossa nykyistä vahvemmin todennetun tiedon avulla vahvassa ja integroidussa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyössä asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja vaikuttavasti!

Kokkolassa 17.5.2013

Muistion laadintaan osallistuneet toimijat ja yhteistyötahot:

Merja Joutsen-Onnela, tutkimus- ja innovaatiojohtaja / Centria ammattikorkeakoulu
 Anne Sormunen, yhteyspäällikkö / Keski-Pohjanmaan liitto
 Hannu Pajunpää, toimitusjohtaja / Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
 Kaija Kähäri-Wiik, rehtori / Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä, Kokkolan sosiaali- ja terveysalan opisto
 Sauli Kekäläinen, päätoiminen tuntiopettaja / Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä, Kokkolan sosiaali- ja terveysalan opisto
 Jussi Salminen, sosiaali- ja terveysjohtaja / Kokkolan kaupunki, sosiaali- ja terveystoimi
 Aila-Leena Matthies, sosiaalityön professori / Kokkolan yliopistokeskus Chydenius
 Ilkka Luoma, johtava lääkäri / Perusterveydenhuollon yksikkö
 Tarja Oikarinen-Nybacka / Peruspalveluliikelaitos Jyta
 Arto Rautajoki, kehitysjohtaja /SONet BOTNIA
 Tuija Tuorila, vs. kehittämissuunnittelija / SONet BOTNIA
 Sirpa Nevasaari, yhteisökuiskaaja / Yhteisöklubi Silta

LIITE 6. POHJOIS-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

23.4.2013

Muistio alueellisesta tiedontuotannosta, kehittämistoiminnasta ja koulutuksesta

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on osa Pohjois-Suomen hyvinvointia koskevan tietotuotannon yhteistyöverkostoa.

PSAVIn toiminnan kautta tuotettu tieto täydentää osaltaan Pohjois-Suomen hyvinvointia koskevan tietotuotannon yhteistyöverkostossa tuotettua tietoa. Verkoston kannalta relevanttia tietoa voi muodostua esimerkiksi peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arvioinnissa.

Arvioinnin kohteiden valinta on keskeisin tekijä, joka vaikuttaa arvioinnin vaikuttavuuteen, käyttökelpoisuuteen ja kiinnostavuuteen. Alueellisten arviointien kohdalla arviointikohteiden valintaa voidaan painottaa alueen omista lähtökohdista.

Patio 2.0:n kehitystyö tarjoaa lisäelementin edistää yhteistyöverkon toimintaa. Tämä voi tapahtua esimerkiksi yhteistyönä sähköisen hyvinvointikertomuksen kanssa, kartografisen esittämistavan soveltamisena, olemassa oleva tiedon yhdistäjänä sekä eri tyyppisen tiedon havainnollistajana. Lisäksi se voi tarjota kanavan analysoida ilmiöitä, asioita ja tietoa vuorovaikutteisesti.

Yhteistyöverkoston tehokas toiminta edellyttää tietoa/koordinoitua siitä, millainen eri toimijoiden rooli on verkostossa sekä siitä millaista tietoa verkostoon tuotetaan. Tietokantojen täytyy olla keskenään yhteensopivia siten, että niiden yhdistely on mahdollista (esimerkiksi kuntakoodi, postinumero- ja tms.).

Paikkaan sidotun (paikkatiedon) tiedon merkitys kasvaa yhteiskunnassa jatkuvasti. Tästä syystä paikkatieto-ominaisuus täytyy myös huomioida tietotuotantoa kokonaisuutena rakennettaessa.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan on tarpeellista kuvata alueen tiedontuotannon toimijoiden tehtävät ja roolit ja siten muodostaa perustaa tiedontuotannon koordinaatiolle.

Margit Päätalo
Johtaja
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Olli Aulaskari
Kehittämispäällikkö
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

LIITE 7. THL, LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTI JA TERVEYS -YKSIKKÖ, OULU

Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys-yksikkö, THL
Aapistie 1, 90101 Oulu

14.5.13

Pohjois-Suomen hyvinvointia koskevan tiedontuotannon yhteistyöverkoston muistio alueellisesta tiedontuotannosta, kehittämistoiminnasta ja koulutuksesta.

Sote-integraatiopäätösten jälkeen on ministeriössä perusteilla on toinen selvitysryhmä (lääketiede + hoitotiede + sosiaalinen), jonka tarkoitus on pohtia mm. erva-alueen tutkimus- ja kehittämistoimintaa ja rahoitusta syntyvillä erva-alueilla. Työryhmä tullaan perustamaan koska kysymykset sote-integraation toteutumisesta tutkimuksen näkökulmasta (sosiaalipuolelta puuttuu lääketieteen kaltainen erva-tason rahoitusjärjestelmä) sekä koulutuksen näkökulmasta (korkeakoulujen mukanaolo ja amkien – yliopistojen yhteistyö) sote-ervassa täytyy ratkaista uudestaan uusien rakenteiden valmistuessa.

Pohjois-Suomen hyvinvointia koskevan tiedontuotannon verkosto päätti tuottaa asiasta muistion, joka voitaisiin luovuttaa selvityshenkilöiden käyttöön. Muistiossa pyritään ottamaan kantaa miten ammattikorkeakoulut, yliopistot ja muut toimijat olisivat mukana rakenteessa ja mikä niiden rooli olisi tiedontuotannon kokonaisuudessa tai mahdollisesti joissakin tietyissä teemoissa. Toiseksi muistossa otettaisiin kantaa mitä olisivat tietotarpeet, miten tuotetaan tieto kansalaisten kokemuksesta palvelujärjestelmän toimivuudesta – tieto, joka tällä hetkellä puuttuu ja jonka tuottaminen pitäisi saada systemaattiseksi toiminnaksi kun uusi lainsäädäntö tulee voimaan.

Verkosto totesi, että tiedontuotanto ei toisaalta ole valtakunnallisesti järjestettävissä, toisaalta palveluntuottaja-tasolla hajoaisi liian pirstaleiseksi. Tiedontuotantoa olisi kuitenkin mahdollista koordinoita erva-tasolla. Ilmeisesti kuitenkin tiedontuotantoon ei ole tulossa lisäresursseja kuten tutkimukseen ja kehittämiseen, johon tulee valtiolta erillisrahaa. Jälkimmäisessä näyttää myös tällä hetkellä olevan vahva keskittämistrendi ja esimerkiksi sektoritutkimuslaitosten rooli tulee olemaan keskeinen, joten on epävarmaa mitä lopulta tulee jäämään erva-tasolle ja se voi olla vähäistä. Huomioitava on myös, että Kasteen kaltaiset erilliset ohjelmat lakkaavat.

Koulutuksen ja oppilaitosten näkökulmasta todettiin, että isona asiana maakuntaliittojen koordinoimana koulutuspaikkaennakointi ja -jako tehdään edelleen maakunta-pohjalla. Opinnäytteiden tuottamisesta todettiin, että nykyinen tapa on vanhentunut ja käytäntöyhteys liian etäinen, ja tämä pitäisi saada toimivammaksi.

THL:n Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys-yksikön näkemys tutkimus- ja kehittämistoimintaan ja rahoitukseen tulevilla erva-alueilla:

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva tutkimus- ja kehittämislaitos. THL palvelee valtion ja kuntien päättäjiä, alan toimijoita, järjestöjä, tutkimusmaailmaa ja kansalaisia. Tavoitteena on vaikuttaa suomalaisten terveyden ja hyvinvoinnin puolesta. THL:n tehtävänä on muun muassa väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittäminen. THL toteuttaa tehtävänsä tutkimuksen, seurannan ja arvioinnin, kehittämistyön, asiantuntijavaikuttamisen ja viranomaistehtävien sekä kansainvälisen yhteistyön avulla. THL toimii alansa tilastoviranomaisena sekä huolehtii tehtäväalueensa tietoperustasta ja sen hyödyntämisestä. THL:n lakisääteisiin tehtäviin kuuluu lisäksi tutkia ja seurata väestön hyvinvointia ja terveyttä, niihin vaikuttavia tekijöitä ja niihin liittyviä ongelmia, ongelmien yleisyyttä ja ehkäisymahdollisuuksia, sekä kehittää ja edistää toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja ongelmien vähentämiseksi. Lisäksi THL:n lakisääteisiin tehtäviin kuuluu tutkia, seurata, arvioida ja kehittää sekä ohjata sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja antaa asiantuntijatukea hyvinvointia ja terveyttä edistävien politiikkojen, toimintatapojen ja käytäntöjen toteuttamiseksi.

- Erityiset alueellisen tiedontuotannon kysymykset.

THL:n valtakunnallisten tehtävien lisäksi, Oulun toimipiste tekee aktiivista yhteistyötä alueen muiden toimijoiden kanssa hyvinvointikysymyksissä sekä tuottaa jonkin verran alueellista hyvinvointitietoa. Lisäksi THL:n aineistot ja tilastot mahdollistavat alueellisen hyvinvointitiedon laajemman hyödyntämisen, esimerkiksi osana opinnäytetöitä. THL tarjoaa myös asiantuntijuutta alueellisten toimijoiden tutkimus ja kehittämistyöhön.

- **Koulutus.**
THL:lla tehdään tutkimusta osana jatko-opintoja ja THL osallistuu kansallisesti nuorten tutkijoiden ohjaukseen, sekä muiden alueellisten toimijoiden osaamisen päivittämiseen ja kehittämiseen.
- **Resurssit.**
Tämän päivän hyvinvointihaasteet ovat monitahoisia ja hyvinvointikysymysten tarkastelussa tarvitaan erilaisia näkökulmia ja eri alojen osaajia. Sosiaaliset ja terveydelliset ongelmat kietoutuvat vahvasti yhteen, ja niiden selvittämiseen ja ratkaisujen löytämiseen tarvitaan eri osaajia ja heidän yhteistyötä. Tämän vuoksi olisi tärkeää että tutkimus- ja kehittämisresurssit vastaisivat alueellisia tarpeita ja mahdollistaisivat alueellisiin erityistarpeisiin vastaamisen, siten että ongelmien ennalta ehkäisy olisi myös mahdollista ja eri alueiden osaajien yhteistyö tulisi mahdolliseksi lisääntyvässä määrin. THL:n Oulun toimipisteellä ei ole erityisrahoitusta alueelliselle toiminnalle, ja näin ollen alueellisten erityiskysymysten tarkastelu vaatii alueellista rahoitusta.
- **Tarve.**
Alueellisten erityispiirteiden huomioiminen ja alueellinen tiedontuotanto on ensiarvoisen tärkeää. Alueelliselle hyvinvointitiedolle on tarvetta niin kehittämistoiminnan tietopohjan vahvistamisessa kuin ongelmien ennaltaehkäisyn vuoksi. Suomessa on suuria alueellisia hyvinvointieroja ja niiden tunnistaminen sekä alueellisten ratkaisujen kehittäminen yhteistyössä eri osaajien kanssa tulisi varmistaa tulevalla alueellisella tutkimus- ja kehittämistoiminta rahoituksella.
- **Organisointi.**
Alueellinen tiedontuotanto, tutkimus- ja kehittämistyö vaatii onnistuakseen riittävän kokoisen alueen jolloin kerätty tieto ja sen käyttäminen ei olisi liian pirstaleista. Lisäksi alueellinen tiedontuotanto, tutkimus- ja kehittämistyö vaatii vahvaa koordinoitua jolloin vältetään turha päällekkäinen työ ja varmistetaan eri toimijoiden sujuva yhteistyö. Kaikkia alueellisia toimijoita tarvitaan ja jokaisella toimijalla on oma roolinsa tiedontuotannossa sekä sen hyödyntämisessä.

LIITE 8. KYSELY HYVINVOINTIA KOSKEVAN TIEDONTUOTANNON TILANTEESTA JA TOIMIJOIDEN INTRESSEISTÄ Pohjois-Suomessa

VASTANNEET	TIEDONTUOTANTO TÄLLÄ HETKELLÄ	INTRESSIT
Kunnat ja kuntayhtymät	<ul style="list-style-type: none"> – Tilastollista toimintaympäristön seurantaa, toiminta- ja talousseurantaa, toiminnan arviointia, asiakaspalautteen keräämistä. – Toimitetaan THL:lle ja muille viranomaisille lakisääteiset valtakunnallisten tilastojen laatimisessa tarvittavat kuntakohtaiset ja kuntayhtymän tiedot ja muuta kehittämistoimintaa hyödyttävää tietoa (esim. Koulu-terveyskysely, TEA-viisari). – Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan omalla alueella tehtävään tutkimustoimintaan. – Voimavarat rajalliset, ei omaa tutkimustoimintaa, puuttuu osaamista. – Tuotettua tietoa ei analysoida/hödynnetä riittävästi. 	<ul style="list-style-type: none"> – Uusien sote-lakien myötä kuntien tehtävät paikallisen ja alueellisen hyvinvointikehityksen seurannassa ja ennakoinnissa kasvavat: hyvinvointikertomusten ja raporttien laatiminen. – Tiedolla johtamisen kasvu yleensä. – Kokemustiedon tarve. Asiakslähtöisten palvelujen kehittäminen edellyttää uudenlaista tietoa. – Tiedon analysointiin ja hyödyntämiseen tarvitaan yhteistyötä.
Sairaanhoidopiirit/perusterveydenhuollon yksiköt	<ul style="list-style-type: none"> – Laajaa tiedontuotantoa sekä kehittämisen ja tutkimustoimintaa. 	<ul style="list-style-type: none"> – Lainsäädäntöön perustuen hyvinvointiin ja terveyteen liittyvän alueellisen seurantarjestelmän kehittäminen ja hyödyntäminen. – Uudenlaista tietoa tarvitaan hyvinvointikertomusten, terveydenhuollon järjestämissuunnitelmien, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien tekemiseen sekä terveyden edistämiseen. – Tarvitaan laajaa yhteistyötä mm. alueen kuntien, erva-alueen, muiden pth-yksiköiden, koulutus- ja kehittämisorganisaatioiden kanssa.
Yliopistot	<ul style="list-style-type: none"> – Pitkät perinteet hyvinvointiin liittyvässä tiedontuotannossa, tutkimuksessa ja menetelmällisessä kehittämisessä. Hyvinvointiin liittyviä isoja tutkimusteemoja ja hankkeita paljon. – Laajaa yhteistyötä muiden kanssa. 	<ul style="list-style-type: none"> – Kehittäminen yhteistyössä.
Ammattikorkeakoulut	<ul style="list-style-type: none"> – Tiedontuotanto kytketty pääasiassa osaksi amk-opintoja ja opinnäytteitä. Tiedontuotanto usein kertaluonteista ja erilaisiin hankkeisiin liittyvää. Myös kansainvälistä toimintaa. – Soveltavaa tutkimusta esim. ylemmissä amk-tutkinnoissa ja tki-toiminnassa. – Tuotetut aineistot alianalysoitu ja riittämättömästi hödynnetty; puuttuu osaamista. 	<ul style="list-style-type: none"> – Kiinnostaa lisätä ja syventää yhteistyötä sekä kirkastaa eri organisaatioiden rooleja alueellisen hyvinvointitiedon tuottamisessa ja levittämässä. – Kiinnostus profiloitua esim. kokemustiedon tuottajiksi ja käyttäjälähtöisten palvelujen kehittäjiksi. – Aineistojen analyysiin tarvitaan yhteistyötä.
Pohjois-Suomen AVI	<ul style="list-style-type: none"> – Peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointi. 	<ul style="list-style-type: none"> – Patio 2.0 –tietojärjestelmän kehittäminen.
Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	<ul style="list-style-type: none"> – Hyvinvointiin liittyvää monipuolista tiedontuotantoa, arviointia, tutkimusta ja menetelmällistä kehittämistä vuodesta 2002 eri aluetasoilla. – Laajaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. 	<ul style="list-style-type: none"> – Uudenlaisen tiedontuotannon mallin sisällöllinen ja metodologinen kehittäminen sekä systemaattisen tiedontuotannon kehittämisen yhteistyössä. – Tiedontuotannon, tutkimuksen ja kehittämisen yhteistyörakenteiden kehittäminen.
Pohjois-Suomen Kaste	<ul style="list-style-type: none"> – Kaste-ohjelmassa sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistyön koordinointi ml. tiedontuotanto. – Tiedontuotantoa Kaste-hankkeissa. 	<ul style="list-style-type: none"> – Kehittäminen yhteistyössä.
Hankkeet	<ul style="list-style-type: none"> – Vastauksissa mainittuja hankkeita, joissa tiedontuotantoa yhteistyössä muiden kanssa: TerPS 2; TUKEVA; Sohvi; Kemi Terveeksi 2015; Pohjoisen hyvinvoinnin tietopaikka; ArctiChildren In Net/ENPI; ESKO. 	<ul style="list-style-type: none"> – Yhteistyötoiveita liittyen kehittämiseen, tiedon kokoamiseen, hyödyntämisen parantamiseen, tiedon analysointiin.
Soste ry	<ul style="list-style-type: none"> – SOSTE: Valtakunnallista hyvinvointitietoa (Sosiaalibarometri, kansalaiskyselyt; Järjestöbarometri) sekä paikallisia/alueellisia tiedonkeruita. 	<ul style="list-style-type: none"> – Kehittäminen yhteistyössä mahdollisuuksien mukaan.